

EUROCRIM 2024
24. godišnja konferencija Europskog udruženja za kriminologiju
“Criminology Goes East”,
11. – 14. rujna 2024., Bukurešt, Rumunjska

UDK: 343.9(047)
DOI: 10.3935/zpfz.75.1.5

U razdoblju od 11. do 14. rujna 2024. godine u Bukureštu, Rumunjska, održana je 24. godišnja konferencija Europskog udruženja za kriminologiju (dalje u tekstu: ESC) pod nazivom *Criminology Goes East*. Godišnje konferencije ESC-a pružaju članovima prigodu za predstavljanje rezultata vlastitih istraživačkih projekata te za upoznavanje s najnovijim istraživanjima iz drugih dijelova Europe. ESC je osnovan 2000. godine s ciljem okupljanja osoba koje se aktivno bave istraživanjem, podučavanjem i/ili praksom u području kriminologije u Europi. Konferencije ESC-a prigoda su za razmjenu znanstvenih ideja i suradnju među stručnjacima iz različitih područja, a redovito se dokazuju kao važna platforma za nove paneuropske istraživačke inicijative. Na ovogodišnjoj konferenciji sudjelovalo je više od 1500 sudionika, predstavljeno je preko 300 tema, a više od 1200 izlagača i govornika iz svih dijelova svijeta pridonijelo je bogatom znanstvenom programu.

Konferencija je održana na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Bukureštu, jednom od najstarijih fakulteta u sklopu tog sveučilišta, osnovanom 1859. godine, a važno je istaknuti i da je Bukurešt najistočniji grad u kojem se dosad održavala konferencija ESC-a. Tema konferencije bila su pitanja razvoja kriminologije diljem Europe i izvan nje te je bila izvanredna prigoda za okupljanje stručnjaka u gradu bogate povijesti.

Otvaranje konferencije i dodjela nagrada održani su 11. rujna 2024. godine u Auli Magna Pravnog fakulteta. Plenarnoj sjednici, kojom je predsjedao Klaus Boers sa Sveučilišta u Münsteru, prisustvovali su dekan Pravnog fakulteta Răzvan Dincă i rektor Sveučilišta Marian Preda. Josep Tamarit održao je izlaganje *Evolution and State of European Criminology: A Study with Topic Modelling*,

a Andra Roxana Trandafir izlaganje *Criminology Goes East: How and What We Research in Romania*. Nakon plenarne sjednice slijedio je svečani koncert.

Drugi dan konferencije započeo je okruglim stolom pod nazivom *Mapping the Penological Landscape of the Balkans*. Ova rasprava prepoznala je da proučavanje kriminala uključuje i analizu odgovora društava na kriminal, te je istaknuto da su temeljita znanstvena istraživanja penoloških značajki Balkana već dugo potrebna. Okrugli stol pružio je pregled nadolazeće knjige *Mapping the Penological Landscape of the Balkans: A Regional Study on Sentencing and Imprisonment with a Critical Analysis of Current Penal Policies*, koja će biti objavljena u izdanju Springera 2024. godine. Knjiga, koje su urednici Anna-Maria Getoš Kalac, Michael Kilchling, Gorazd Meško, Marcelo F. Aebi i Almir Maljević, predstavlja znanstveni rezultat istraživačke skupine Balkan Criminology i "mapira" kaznena i zatvorska rješenja u balkanskim i susjednim zemljama, s ciljem otkrivanja zajedničkih osobina i nacionalnih specifičnosti te rasvjetljavanja važnih odrednica razvoja tijekom proteklih 20 godina. Nakon rasprave o konceptu i metodologiji istraživanja, okrugli stol pružio je prve uvide u penološke nalaze vezane uz Balkan. Raspravu su vodili Anna-Maria Getoš Kalac sa Sveučilišta u Zagrebu, Michael Kilchling iz Max Planck Instituta u Freiburgu i Marcelo F. Aebi sa Sveučilišta u Lausannei, a sudjelovali su i Andra Roxana Trandafir sa Sveučilišta u Bukureštu, Daniel Nitu sa Sveučilišta Babeş-Bolyai, Lea Feuerbach iz Central European Academy i Rok Hacin sa Sveučilišta u Mariboru.

Nakon okruglog stola održana je prva plenarna sjednica koju je vodio Tom Vander Beken, profesor i direktor Instituta za međunarodna istraživanja o kazenoj politici (IRCP) sa Sveučilišta u Gentu.

Sjednica je otvorena prezentacijom *Violence in the Balkans: Between Myths and Realities in Times of Penal Populism*, koju je izložila Anna-Maria Getoš Kalac sa Sveučilišta u Zagrebu. Getoš Kalac je istaknula kako je Balkan često opterećen nasilnim slikama i stereotipima, iako je u usporedbi s ostatkom Europe regija s niskim stopama kriminala. Stope namjernih ubojstava ostale su prilično stabilne ili su čak blago opale tijekom posljednjeg desetljeća, što se ne razlikuje znatno od onih u drugim dijelovima Europe. Unatoč tomu, Balkan se često percipira kao divlja i nasilna regija, što potiče unutarnji i vanjski diskurs o kriminalu i sigurnosti koji potiče penalni populizam. Naglasila je i da se u ovom kontekstu mitovi i ideologije često postavljaju iznad činjenica i stvarnosti te da je cilj demistificirati takve predrasude kroz relevantne činjenice i brojke. Drugi sudionik, Thomas Ugelvik sa Sveučilišta u Oslu, održao je prezentaciju pod naslovom *A running start: Desistance from crime, Zatopekan pain, and embodied rehabilitation*, u kojoj je istraživao ulogu dugoprugaškog trčanja u procesima promjene kod bivših počinitelja kaznenih djela.

Sljedeći je dan obilježio panel pod nazivom *Balkan Criminology: Punishment and Prisons and their Alternatives* koji je okupio stručnjake iz grupe Balkan Criminology kako bi raspravili trenutačne trendove u penološkim istraživanjima i politikama kaznenog kažnjavanja. Posebna pozornost posvećena je pitanju kako migracija i etnička diversifikacija utječu na kriminal i njegovu kontrolu, kao i na zatvore i sustave kaznenog pravosuđa u Europi, s posebnim naglaskom na Balkan. Cilj panela bio je potaknuti nove impulse i inovativne pristupe istraživanju recidivizma i alternativama tradicionalnim kaznenim sankcijama, osobito s obzirom na rastući penalni populizam.

Prva prezentacija nosila je naziv *Crime, Punishment and its Alternatives in Romania* i održao ju je Daniel Nitu sa Sveučilišta Babeş-Bolyai. Njezin je fokus bio na Kaznenom zakonu Rumunjske i sustavu sankcioniranja, oslanjajući se na statističke podatke kako bi se prikazale kazne regulirane i primijenjene u zemlji. Autor je također raspravio učinkovitost alternativnih kazni u kontekstu prepunjenosti zatvora, posebice nakon promjena u zakonodavstvu.

U drugoj prezentaciji, *Prisons Responding to Overcrowding – Migration, Human Smuggling and THB*, Anna-Maria Getoš Kalac s Pravnog fakulteta u Zagrebu govorila je o izazovima prenapučenosti zatvora u Hrvatskoj zbog migracijske krize. Na početku 2024. godine bio je zatvoren 651 krijumčar ljudi, a mnogi od njih bili su pritvoreni. Ova prezentacija razmatrala je kako zatvorske uprave reagiraju na taj izazov i koje strateške pristupe primjenjuju za rješavanje problema prepunjenosti zatvora.

Treću prezentaciju, pod nazivom *Immigration and Alternative Forms of Justice*, održao je Hans-Jörg Albrecht iz Max Planck Instituta. U njoj su istražena pitanja etničke diversifikacije populacije u Europi te uporaba neformalnih oblika pravde među etničkim manjinama. Autor se fokusirao na razloge zbog kojih te skupine često preferiraju neformalne metode kontrole kriminala umjesto korištenja službenih mehanizama kaznenog pravosuđa.

Zadnja prezentacija nosila je naziv *Recidivism in Croatia* i održala ju je Lea Feuerbach iz Central European Academy. Istraživala je kompleksnost recidivizma u Hrvatskoj, naglašavajući nedostatak univerzalne definicije i varijacije u različitim kontekstima. Istraživanje se koristilo podacima iz hrvatske statistike o recidivistima, s ciljem osvjetljavanja fenomenologije recidivizma i izazova međunarodnog usporednog istraživanja.

Istog dana održan je i okrugli stol pod nazivom *Domestic Violence – Exposing Unpopular Topics*, kojemu je cilj bio istražiti evoluciju znanstvenog i javnog diskursa o nasilju u obitelji, te istaknuti značajnu promjenu u tom području u posljednjim desetljećima. Nasilje u obitelji, koje se nekada smatralo privatnim pitanjem, postalo je vidljivo i relevantno za znanstvenu i političku raspravu

tijekom 20. stoljeća. Iako je naglasak na nasilju u obitelji doveo do stvaranja politički korisnih tema, istodobno je rezultirao i razvojem politika koje su često temeljene na ideološkim osnovama, a ne na znanstvenima. Na okruglom stolu raspravljalo se i o nepopularnim temama vezanima uz nasilje u obitelji koje se izbjegavaju u znanstvenom ili općem diskursu. Među tim temama našle su se definicija psihološkog nasilja, granice nasilja u obitelji, rodna asimetrija u nasilju među partnerima, fokus na nasilje nad ženama, moć kaznenog prava u suočavanju s nasiljem u obitelji te razlozi femicida. Predsjedala je Petra Šprem s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a među sudionicima bile su Ruža Karlović s Visoke škole za kriminalistička istraživanja i javnu sigurnost i Reana Bezić s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Okrugli stol pružio je prigodu istraživačima da podijele svoja razmišljanja o temama koje se neopravdano zanemaruju, ali su ključne za raspravu o nasilju u obitelji. Također, predstavljeni su rezultati istraživanja projekta *Violence Lab* i ključni nalazi o nasilju u obitelji u Hrvatskoj, s ciljem poticanja važnih razgovora o “skrivenim područjima” nasilja u obitelji, koja su ukorijenjena u rastućem penalnom populizmu. Rezultati istraživanja pokazali su kako je nasilje u obitelji nerijetko rezultira fizičkim nasiljem, ali gotovo svi spisi obiteljskog nasilja koji su uključeni u istraživanje sadržavali su u sebi i elemente psihičkog nasilja. U tom smislu jedna od tema rasprave koja se otvorila jest i pitanje koncepta psihičkog nasilja i njegove empirijske (ne)uhvatljivosti. Još je jedan rezultat istraživanja potaknuo raspravu o nepopularnoj temi spolne (a)simetrije počinjenja obiteljskog nasilja. Naime, prema navedenom istraživanju, najčešće su žrtve nasilja u obitelji žene i djeca, a manje su to muškarci, što je očekivani rezultat koji se poklapa s drugim europskim statistikama u okviru pravosuđa. Međutim, Šprem je istaknula kako su mnogi znanstvenici izrazili sumnju u postojanje takve znatne spolne asimetrije objašnjavajući to kulturološkim i društvenim čimbenicima, odnosno velikom tamnom brojkom kad je riječ o obiteljskom nasilju nad muškarcima.

Na okruglom stolu razvila se i živa debata u vezi s razumijevanjem, odnosno potencijalno nedovoljnim razumijevanjem položaja žrtve u društvu, a osobito u okviru pravosuđa. Pojedini sudionici istaknuli su važnost empatije prema žrtvama obiteljskog nasilja i razlozima njihova ostanka u nasilnim vezama. Šprem je istaknula i važnost sagledavanja položaja djece u nasilnim obiteljima te njihov položaj ranjive skupine unutar društva.

Kraj konferencije obilježila je ceremonija zatvaranja koja je pružila prigodu za sumiranje ključnih tema i rezultata rasprava tijekom konferencije. Zasjedanjem je predsjedavao Josep Tamarit sa Sveučilišta Oberta de Catalunya, a među sudionicima su se našli istaknuti akademici, uključujući Marcela F. Aebija sa Sveučilišta u Lausanni, Andru Roxanu Trandafir sa Sveučilišta u Bukureštu,

Effi P. Lambropoulou s Panteion sveučilišta za društvene i političke znanosti te Michele Jane Burman sa Sveučilišta u Glasgowu. Završna je sesija pružila platformu za raspravu o budućim smjerovima istraživanja i važnim temama u kriminologiji.

Konferencija ESC-a ove je godine ponovno okupila mnogobrojne istraživače, omogućujući im da razmijene ideje i iskustva te raspravljaju o aktualnim temama u području kriminologije. Ova izvanredna platforma ne samo da je predstavila nova istraživanja i projekte već je i potaknula konstruktivne dijaloge među stručnjacima iz različitih disciplina. Time je ESC opravdao svoj ugled najvećeg europskog kriminološkog udruženja, koje se putem svojih konferencija bavi ključnim pitanjima s multidisciplinarnim pristupom, promičući suradnju i inovativne pristupe unutar znanstvene zajednice.

*Lea Feuerbach, mag. iur.**

* Lea Feuerbach, mag. iur., doktorandica Pravnog fakulteta Sveučilišta Miškolcu, istraživačica na Central European Academy, Városmajor utca 12-14, 1122 Budimpešta, Mađarska; leafeuerbach07@gmail.com; ORCID ID: orcid.org/0009-0004-3763-7889